

poznání dobrého a zlého se nic neříká o tom, jaký to byl strom, ani o tom, jakým plodem svedla Eva Adama. Ode dávna se proto vykladači bible prou. židovští učenci soudili, že šlo o révu, kdežto řečtí se zase klonili k názoru, že to byl fikovník, jehož listí pak hned prarodičům z ráje vyháněným poskytlo první nuzný oděv. Teprve latinství vykladači se rozhodli pro jablko.

Rozdělávání ohně. Nevíme a sotva kdy budeme vědět, jak se člověk naučil rozdělávat oheň, ať už šlo o křesání, či o prudké tření měkkého dřeva o tvrdé. Jen tolik je jisto, že tyto oba způsoby byly po velmi mnoho tisíciletí jedinými, jimiž dovedl pán tvorstva vznítit oheň; teprve 19. stol. po Kr. mu dalo uspokojivé rychlejší chemické pomůcky, jichž pak začal pravidelně užívat. Vlastnosti vypuklé skleněné čočky, soustřeďující do ohniska žár paprsků vzdáleného slunce, byly sice známy už v klasickém starověku, ale do praktického užívání se nerozšířily. Od pravěku do novověku si člověk služebný a ochranný oheň opatřoval zpravidla tím, že jednou vznícenému nedovoloval zcela uhasnouti, nýbrž udržoval jej doutnající v popelu, dmýcháním jej pak křísil k novému vzplanutí. Ale ještě dávno předtím, než se člověk stal z kočovníka usedlíkem, jemuž bylo ohniště posvátným místem příbytku i obce, dovedl doutnající zárodky ohně přenášet.

K otázce nesnášenlivosti kávy, kávo- vých náhražek a kávo- vých přísad. Někteří lidé si stěžují po požití kávy na obtíže, týkající se žaludku a podráždění srdeční, které přichází zejména u těch, kteří trpí srdeční vadou. Podráždění je nutno vysvětlovati zvýšeným poškozováním sympatického nervstva, které vede až ke zvracení. Tento zjev není závislý na množství kofeinu v kávě, ale je zaviněn jinými látkami, protože se vyskytuje také v kávě Haag, která je téměř bez kofeinu, a není oba- žen v jiných rostlinách, obsahujících kofein. Pražená káva Kolumbia 10:100 v nálevu vyvolává zvracení i u psů, Costarica, obsahující více kyselin, dráždí zvýšenou měrou, Monado zřídka kdy. Káva, která před pražením byla podrobena kombinovanému pocho-

du, udaného Lendrichem (parou pod tlakem), ztrácí asi polovinu svého dráždivého působení k zvracení. Pokusy bylo prokázáno, že zvracení podmiňující látky se dají z kávy odstraniti éterem při kyselé reakci, alkalicky reagující látky zvracení nevyvolávají. V produktech, vznikajících pražením kávy a cikorky, byly tyto sloučeniny rovněž prokázány. Jde o aromatické alkoholy, aldehydy, akrolein a nenasy- cené nižší mastné kyseliny. Ve sladové kávě je těchto látek málo.

Knihy.

Redakce se rozhodla soustřediti do společné rubriky dosud rozptýlené zprávy o nových knihách. Pokládá však za nutné poznamenati, že nehodlá a nemůže ani nadále usilovati o úplnost přehledu naukové literatury. Zásadně nebudeme přinášeti zprávy o knihách, určených výhradně odborníkům; i tato naše rubrika sleduje stejný cíl jako celý časopis, totiž přinést poučení a požitek neodborníkům. Také — a snad nikoliv zbytečně — chce redakce připomenouti, že ovšem může býti psáno jen o knihách, které jsou jí a jejím spolupracovníkům přístupny a za jejichž doporučení pak ovšem plně odpovídá.

Josef Macek, školské kapitoly. Praha 1940, nakl. Jan Laichter. Str. 72, za 10 K.

Rodiče studentů a každý, komu záleží na mládeži a školství, najde mnoho cenného a podnětného v úvahách bystřého a neohroženého pozorovatele. V knížce se pojednává o učebnicích a přetěžování žactva, o zkoušení a klasifikování, o výběru učitelů a kontrole ve školách, o duchu našich škol, o smyslu vzdělání a účelu školy.

Dějiny lidstva I. Světla východu a Hellady. Praha 1940, nakl. Melantricha, str. 702, v subskr. za 250 K.

Velký soubor světových dějin, pojatý a skvěle řízený univ. prof. dr. Jos. Šustou, je svými mohutnými a krásně vypravenými svazky, už dříve vydanými, dobře znám širokému kruhu čtenářů. Z rozmanitých příčin vyšel sv. I. až nyní. Po úvodní úvaze šustově obsahuje výklad o původu člověka a jeho plemen (Jiří Malý), o vývoji lidstva v době předdějinné (Jos. Schránil), obraz dějin Číny až do 13. stol. po Kr. (Jar. Prů-